

gonar, ensegonada, ensegonador, ensegonadora, (as)segador, segra [n. 1], sogueu [n. 2], sogueu-sogueu [n. 2], soconada [n. 3].

Sègula, V. sègola/sàgola (SOGA) Segullada, V. 3
ceba (II, 651a54) Segulletes, V pessigolles

SEGUR, del ll. SECŪRUS id (pròpiament 'sense preocupacions', ll. arcaic sē cūrā 'sense cap cura'). □
1ª doc : orígens (doc de 1260 etc)

«Que vingatz salvu e segur», doc. enviat per Jaume I, a 1260 (RHisp xxxvii, 122); «sien sauls e segurs» ross. 1270 (i molts més InvLC); V., encara, a SALVAR. Mot del cat de sempre; de forma invariable; no existeix una variant escrita *segú* o *sagú*: l'ex que creu donar-ne AlcM («que éls ne sien sagús que ell los atindrà», Reixac, Q, 148), essent en plural, correspon a un sing. *segur*, amb la coneguda pron. de -rs com -s (ja sovint a l'E. Mj) Avui es pronuncia *səgú* (*segú*) sense -r en cat central i a les Illes, i també a la major part del Princ; però amb -r sensible no sols en el P Val. sinó també en tot l'àmbit del ross. (*səgúr* Portè, 1959, *səgér* Capcir, BDC III, 123; *ən sun pas səgúrt* Bompàs, 1960) i cap a l'Ebre (*segúr* Falset, 1935), ço que correspon amb l'àrea de la pronúncia *dúr* d'aquest altre adjectiu, i pot ser degut al model d'aquest (on es justifica com a monosíl·lab) «Ben segur: a buen seguro; sobre segur: ex tuto», Belv.

És notable, en la llengua antiga, la freqüent accepció 'quiet, immòbil, aturat, tranquil, ferm': «Nós veem que l conseyt se arravatava, dixem-lus: —Estats *segurs* e oits ço que us direm», Jaume I (Ag, 54); «ladoncs aquell, qui ja havia mesa la mà la spasa, estec *segur*, e dix ---», «Senyor: yo us suplic que us lunyats, e lexats-me castigar aquest foll, lo qual ja staria *segur*, si vós ací no fóssets ---», *Curial* (NCl II, 92, 234); a una «endemniada»: «lo qual clergue manà a la dita dona que stigués *segura* e que s'aturàs», *Rec Eximplis* (Ag II, 136); «Plaerdemavida --- dix-li: —Axí castiga hom los qui són poc enamorats: ¿com podeu vós pensar que --- donzella li puga desplaure --- que sia amada? e aquell qui per vies --- secretes, --- per finestra, porta o terrat, hi porà entrar, aquell elles lo tenen per millor. Força que m desplauria a mi que Ypòlit fes semblant! que --- si star no volia *segura*, no m desplauria que m prengué per los cabells, e per força o per grat rocegant-me --- me fes callar, e fer tot lo que ell volgués ---», JoMartorell (Ag. III, 80).

«Fortitudo no té les mans *segures*», Llull (*Proverbis de Ramon*, 249); «Es-te millor cosa estar ab temor e haver esperansa, que ésser *segur* e ésser sens esperansa», id. (*Ll. d'Intenció*, 17).

I vegeu-ne més documentació de Ramon Llull, i d'altres del S. xv, en el diccionari Aguiló, que ho assenyala encara a la «prov. de Lleida»: amb «és un noi que no pot estar *segur*», «ara que l'hora és *segura* la trauré a l'aire perquè s'hi avesi» (la criatura); i degué restar en ús popular àdhuc en cat. central —on ara això és inoït— fins a temps moderns, segons la cançó: «De què plorau vós, Mare ---? / las portas del infern - molt

tancà y obrí fan, / y las del Paradís - ben *seguras* estan», MilàF, que la data de 1601, en el *Romillo*, i ja en l'ed 1853, reco. a Argentonà; i Verduguer li'n forní una de semblant d'Osona (n'hi ha una dotzena més, de tot el Princ, però aquestes ho canvien)

El matís bàsic en tot això és de 'tranquil', i no és cap innovació sinó prolongació del sentit etimològic llatí, 'descurat, sense ànsia', que fou l'originari en la llengua mare segons l'etimologia sē(d) cūrā 'sense preocupació'; d'on també les antigues accs. castelleses 'tranquil, sense perill, descuidat', que comento en nota a l'article CURA, DCEC/DECH; arribant fins a 'impensat': Pedro de Lara diu al rei Alfonso, mentre es passen de nits vestits de galants: «*Segura* estarà el aldea / de que el galán más honrado / que Castilla el pie ha besado, / sus viles calles pasea», L. de Vega, *La Corona Merceda*, v. 1021.

DERIV.: *Segura*: dubto que designi la planta 'camamilla pudenta' (AlcM; cf. CEGUDA) *Segurament* adv. «clamem --- a N. S. que él nos dé --- a fer les obres que, quan exirem d'aquest segle, que *segurament* puscam venir al seu celestial palaz ---», *Homilies*, 8v20; «trenta-dues batalles --- en què són estat e --- los fets qui en mon temps són estats; e *segurament* que yo m'estegre volenters de recomptar aquestes coses, mas covén-me a fer --- per ço que cascun entena ---», Muntaner (pròleg, Casac. I, 14.7; Bof., 2.14).

Seguretat [1271]: «l'oste à a fer la carta de *seguretat*», on es tracta de la garantia que donen al mercader que s'installa en un hostel o altre alberg per vendre-els seus productes: tarifa dels corredors Bna., 171 (*EntreDL* I, 155, § 124); forma que apareix en mitja dotzena de docs ross. del S. xiv, des de 1313 (*InvLC*).

En aquell temps és encara més freqüent *segurtat*, que hi apareix en altres tants, en frases com «d'aytal *segurtat* o obligació» a. 1318, *segurtat* quatre cops en un doc. reial de 1290 (Finke, *Acta Ar.* I, 3, 4). «En Pere, Rey d'Aragó pren sotz sa especial protecció e *seguretat* los homes de Vilafranca e totz lurs béns», copiat en el Cartoral de Vfr. de Conflent, de 1324, f° 7r; «Parlam ab l'alcayt de Bayrén --- que ell tenia tan bon castell ---. E Nós dixem: —Doncs, pus tantost no l volets rendre, pregam-vos que ns en fassats *segurs* --- que no ns faylats a la cóvinença—. E él dix que qual *segurtat* ne volríem; e Nós dixam que n volríem lo major fiyl seu --- en ostage», Jaume I (Ag., 340, § 308). La forma que ha quedat en definitiva és *seguretat*: són rars *seguresa* i *securtat* (*seguritat* cast. intolerable); entra en els lèxics, des del Busa-N («*seguretat*: securitas, -otium»).

Des d'antic tendeix a aplicar-se a la que es dona contra el risc comercial i d'altres (ja supra): «si los dits mercaders daran una *seguretat* al senyor de la nau, que ell haja saul lo nòlit seu», *Consolat* (§ 225, Pard, p. 292); i així va arribant al concepte modern de l'assegurança: «haver jurament dels *asseguradors* --- que la ferma que entenen a fer en tal *seguretat* és vertadera e que --- no u fan perquè altres après d'ells fermen», id. (ed. Moliné, p. 222, context a *salvataria*); «lo qui ha venut, donat, *seguretat*: venditor cautio-